

DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT

Arbeids- og administrasjonsdepartementet
Postboks 8004 Dep
0030 OSLO

ARB.- OG ADMINISTRASJONSDEPT.
ARKIVKODE 340.11
EKSP
- 6 JULI 2004
SAKSB. AMAR/HAM
SAKSNR 200400660-147

Deres ref
200400660-/HAM

Vår ref
2004/01481

Dato
30. juni 2004

Høring – NOU 2004:5 Innstilling fra Arbeidslivslovutvalget

Det vises til brev av 23. februar d.å. vedrørende ovenstående.

Utenriksdepartementet har følgende merknader til lovutkastets § 1-2.

Lovutkastet sier intet om lovens eventuelle anvendelse på norske utenriksstasjoner. Det gjør heller ikke arbeidsmiljøloven, men unntaksbestemmelsene i forskrift av 17. juni 1977 nr. 9383 bygger på presumsjonen om at loven får anvendelse på norske utenriksstasjoner. Utenriksdepartementet har også uten nærmere hjemmel i praksis anvendt lovens offentligrettslige bestemmelser på stasjonene så langt de har passet.

Utgangspunktet er at offentligrettslig lovgivning bare gjelder innenfor et lands territorium, noe som også bør gjelde for den nye arbeidslivslovens offentligrettslige bestemmelser. Norsk offentlig arbeidsrett kommer således i utgangspunktet ikke til anvendelse på arbeid utført i utlandet, selv om arbeidsforholdet har tilknytning til Norge. Utenriksstasjonene betraktes ikke som norsk territorium og plikter å overholde vertslandets offentligrettslige ufravikelige bestemmelser. En annen sak er at vertslandets myndigheter som følge av utenriksstasjonenes ukrenkelighet, ikke vil kunne håndheve disse reglene uten stasjonssjefens samtykke.

Det følger av lovutkastets § 1-2 nr. 1 at loven skal gjelde for "virksomhet" som sysselsetter arbeidstakere. Utenriksstasjonen består av Utenriksdepartementet og utenriksstasjonene, jf. utenriksinstruksen 1§1, og utgjør én statlig virksomhet, med aktiviteter i mer enn et hundretalls land. Den enkelte utenriksstasjon betraktes således ikke som et selvstendig forvaltningsorgan eller en selvstendig virksomhet. Når virksomheten i relasjon til virksomhetsbegrepet i utkastet § 1-2 nr. 1 strekker seg utover landets territorium, vil lovens formelle anvendelsesområde likevel begrenses til norsk territorium. Selv om loven formelt ikke kommer til anvendelse utenfor riket, er det intet til hinder for at lovens offentligrettslige bestemmelser i praksis anvendes ved utenriksstasjonene, i den utstrekning dette ikke kommer

i konflikt med vertslandets bestemmelser eller Norges folkerettslige forpliktelser.

Det forhold at arbeidslivslovens offentligrettslige bestemmelser ikke formelt kommer til anvendelse på norske utenriksstasjoner, er ikke til hinder for at de privatrettslige sider ved en arbeidsavtale for ansatte ved utenriksstasjonene reguleres av norsk rett.

Når det gjelder kontraktsvernbestemmelser, har partene avtalefrihet med hensyn til hvilket lands lovgivning som skal anvendes, med mindre det dreier seg om ufravikelige bestemmelser. I mangel av avtale, vil hovedregelen etter norsk rett være at lovgivningen i det land arbeidsforholdet har nærmest tilknytning til, skal gjelde.

For utsendte tjenestemenn vil arbeidsforholdet ha sterkest tilknytning til Norge og således være omfattet av arbeidslivslovens kontraktsvernbestemmelser, herunder bestemmelsene om stillingsvern. Lokalt ansatte derimot vil normalt ha sterkest tilknytning til arbeidsstedet og bør derfor følgelig i de fleste tilfeller omfattes av lokal rett. Lovvalgsspørsmålet vil måtte vurderes i hvert enkelt tilfelle. Arbeidskontrakten skal imidlertid sikre arbeidstaker en viss minimumsstandard. Utenriksdepartementet vil påse at lokalt ansatte gis rimelige rettigheter i de tilfeller hvor rettsvernet er svakere enn det som følger av norsk rett.

Utenriktjenestens arbeidsforhold er av internasjonal karakter, idet et flertall av arbeidstakerne tjenestegjør permanent eller i perioder i utlandet. Arbeidstakerne kan være utsendte tjenestemenn, lokalt ansatte og valgkonsuler, med varierende tilknytning til Norge. Dette tilsier visse tilpasninger av lovens formelle anvendelsesområde for så vidt gjelder de privatrettslige bestemmelser. Behovet for unntak vil gjøre seg gjeldende der man etter en alminnelig lovvalgsvurdering kommer til at arbeidsforholdet har sterkest tilknytning til Norge.

Det vil f.eks. være fortsatt behov for å videreføre unntaket fra fortrinnsretten for så vidt gjelder lokalt ansatte (i de tilfeller hvor de er omfattet av norske privatrettslige bestemmelser), jf. forskrift av 11. november 1983 nr. 1608. Det samme gjelder det generelle unntaket fra lovens arbeidstidsbestemmelser, jf. forskrift av 17. juni 1977 nr. 9383. De nødvendige tilpasninger antas tilstrekkelig å kunne ivaretas ved at loven i § 1-2 nr. 4 ikke gjør unntak bare for "deler av den offentlige forvaltning", men også "grupper av arbeidstakere". Et slikt tillegg bes derfor inntatt i lovutkastet.

Med hilsen

Ståle Risa

Fung. ekspedisjonssjef

Olav Myklebust

Underdirektør